

Raadsinformatiebrief

Onderwerp	: Circulaires algemene uitkering 2022
Aanleiding	: Bijstelling financieel perspectief
Datum	: 7 maart 2023
Portefeuillehouder	: J. R. Pardo Kruidenier
Schrijver	: N.A. de Leeuw-Brouwer

Geachte leden van de gemeenteraad,

U ontvangt deze raadsinformatiebrief om u te informeren over het financiële effect van de uitkomsten van de in 2022, na opstelling van de P&C documenten, verschenen circulaire voor de algemene uitkering. Tot nu toe was het niet gebruikelijk dat wij u tussentijds informeerden over nieuw verschenen circulaire. Dit deden we via de bestuursrapportages. Omdat circulaire actuele informatie bevatten over taken die op ons af komen en impact hebben op het financiële perspectief van de (meerjaren)begroting zullen wij vanaf heden een extra moment in de P&C cyclus inbouwen door u in de maand februari te informeren over de circulaire die verschenen zijn na vaststelling van de begroting.

INLEIDING

In 2022 zijn, zoals gebruikelijk, drie circulaire verschenen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De meicirculaire met de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, de septembercirculaire met de vertaling van de Miljoenennota en de decembercirculaire met de, zoveel mogelijk, afronding van het uitkeringsjaar 2022.

Zowel in de begroting 2022 als de (meerjaren)begroting 2023-2026 is uitgegaan van de meicirculaire en naar aanleiding daarvan van een inschatting voor het meerjarenperspectief. Uitwerking van de septembercirculaire en decembercirculaire leidt tot een positief effect voor de jaarrekening 2022 en nadere bijstelling van de (meerjaren)begroting 2023-2026. Onderstaand overzicht laat dit zien.

Financieel effect tot en met decembercirculaire 2022:

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Eindstand t/m decembercirculaire 2022	V 38.993	V 38.372	V 38.732	V 38.511	V 36.180
Opgenomen in de begroting	V 37.675	V 37.300	V 36.402	V 36.555	V 34.587
Mutatie t/m decembercirculaire 2022	V 1.318	V 1.072	V 2.330	V 1.956	V 1.593
Oormerken Taakmutaties	N 375	N 61	N 50	N 12	N 12
Nettoverschil t/m decembercirculaire 2022	V 943	V 1.011	V 2.280	V 1.944	V 1.581

Deze bijstelling van baten zullen we verwerken in de 1^e burap 2023 en in de Perspectiefnota 2024. In aanloop naar deze P&C documenten werken we nu verder aan het in beeld brengen van ontwikkelingen van lasten en risico's. Dit om de stijging van de inkomsten in perspectief te zien. Bijstellingen van uitgaven zijn bijvoorbeeld nodig door al genomen besluiten met structurele consequenties, maar ook zien we ontwikkelingen op ons afkomen zoals:

- Structurele mutaties als gevolg van bijstellingen in de 3^e burap 2022

- Herijking minimabeleid door vaststelling Verordening persoonlijk Minimabudget Alblasserdam
- Structurele verhoging subsidies
- Een (forse) negatieve bijstelling van de uitkering op grond van de Participatiewet (BUIG-budget)
- Consequenties nog vast te stellen nieuwe CAO (ook m.b.t. bijdrage GR-en)
- Het actualiseren van beheerplannen kan inzicht geven in een noodzakelijke bijstelling van de begroting
- Effecten van inflatie- en prijsontwikkeling zijn mogelijk niet volledig in beeld en kunnen het perspectief veranderen
- Er is veel onzekerheid over de financiële positie van de gemeente vanaf 2026, het ravijnjaar
- De huidige arbeidsmarkt maakt dat het steeds meer vraagt om de personele bezetting en de kennis op peil te houden
- Ontwikkelingen in het sociaal domein blijven vooralsnog vanwege het open einde karakter en discussie tussen Rijk en gemeenten over benodigde middelen onzeker
- De invoering van de omgevingswet en de daarmee gepaard gaande Wet kwaliteitsborging van de bouw brengt financiële risico's met zich mee

Komende periode werken wij dit nader uit. In aanloop naar de begroting 2024 kunnen vervolgens ontwikkelingen en wensen worden afgewogen tegen de financiële positie.

TOELICHTING

Het verdeelstel van het gemeentefonds is gebaseerd op uitkeringsmaatstaven met een uitkeringsfactor (rekenfactor) en uitkeringen buiten de uitkeringsfactor om, bijvoorbeeld omdat deze nog niet zijn opgenomen in het verdeelstel of een tijdelijk karakter hebben. Ook deze uitkeringen/mutaties zijn vrij besteedbare middelen. Binnen al deze onderdelen hebben in de circulaire bijstellingen plaatsgevonden. Zowel nog voor het dienstjaar 2022 als de komende jaren. Voor het meerjarenperspectief zijn mede aan de hand van de informatie in deze circulaire doorrekeningen en inschattingen gemaakt. Op hoofdlijnen volgt hier een toelichting van de uitkomsten van de doorrekeningen van de circulaire.

Septembercirculaire

De diverse mutaties in de septembercirculaire kunnen samengevat worden als volgt.

Accessen (indexering)

Via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen de trap af' wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd, ook wel het accres genoemd. In de septembercirculaire 2022 zijn de accessen vanaf 2023 bijgewerkt. Voor alle jaren vanaf 2023 is op basis van lopende prijzen sprake van een bijstelling van het accres. Gecorrigeerd voor inflatie (constante prijzen) is het accres vanaf 2025 negatief.

BTW-Compensatie Fonds (BCF)

Gemeenten kunnen de BTW die drukt op een groot aantal taken terugvragen bij het BTW-compensatiefonds. Dit fonds wordt gevoed door een korting op de algemene uitkering. Het zogenaamde BCF-plafond bedraagt € 3,7 miljard voor gemeenten in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds teruggestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening. In deze circulaire bedraagt het ontvangen voorschot, waarvan de afrekening in de meicirculaire 2023 plaatsvindt, voor Alblasserdam een bedrag van € 334.938.

De tendens is dat er al jaren voordelige afrekeningen plaatsvinden. De provinciaal toezichthouder staat toe een meerjarige stelpost op te nemen als inschatting op de jaarlijkse onder- of overschrijding van het plafond. Dit ter hoogte van de laatst bekende afrekening. Het gemeentelijk aandeel hierin mag structureel geraamd worden vanaf 2023. Voor Alblasserdam betekent dit een voordelige raming van € 345.000. Daarmee is in deze bijstelling nu rekening gehouden.

Eenmalige rijksbijdrage

Het Rijk werkt met gemeenten aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In aanloop daarnaartoe stelt het kabinet eenmalig € 1 miljard extra in 2026 beschikbaar. Voor Alblasserdam is dat een eenmalig bedrag van € 932.618 in 2026.

Decentralisatie-uitkeringen

In de septembercirculaire is een aantal nieuwe zogenaamde decentralisatie-uitkeringen opgenomen die vooral betrekking hebben op het dienstjaar 2022. Dit omdat ervan uitgegaan wordt dat de gemeente voor bepaalde taken kosten heeft moeten maken. Dit betreft transitiekosten invoering Omgevingswet, Wet kwaliteitsborging bouw en leerlingenvervoer Oekraïne. Verder is de uitkering voor Maatschappelijke begeleiding statushouders verhoogd.

Taakmutaties

Voor een aantal taken van de gemeente hebben er mutaties plaatsgevonden, met zowel voordelige als nadelige bijstellingen. Zo is er een toevoeging voor de energietoeslag in 2022 gedaan van € 409.940 waarmee de compensatie aan huishoudens is verhoogd van € 800 naar € 1.300. Als gevolg van een (verwachte) hogere instroom van inburgeraars zijn naast 2022 ook voor 2023 en 2024 extra middelen toegekend voor integratie zodat gemeenten in staat worden gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden. Voorgesteld zal worden om deze middelen te 'oormerken' om voor deze taak, waarvan de uitvoering grotendeels bij de GRS ligt, het uitgaafbudget in 2023 en 2024 met respectievelijk € 48.710 en € 37.939 te verhogen.

Decembercirculaire

De decembercirculaire betreft met name de afronding van het uitkeringsjaar 2022. Een samenvatting van de mutaties in de decembercirculaire zijn hier opgenomen.

Hoeveelheidsverschillen

Een deel van de mutaties in de algemene uitkering wordt veroorzaakt door mutaties in de basisgegevens (hoeveelheden). Voor 2022 betreft dit een voordeel als gevolg van het beschikbaar komen van actuelere gegevens van onder andere het CBS voor deze uitkeringsmaatstaven. Met deze positieve bijstelling is meerjarig rekening gehouden.

Decentralisatie-uitkeringen

In de decembercirculaire zijn (vrij besteedbare) decentralisatie-uitkeringen (DU) enkel voor 2022 bijgesteld o.a. Leerlingenvervoer Oekraïne en geachte meerkosten Oekraïne sociaal domein.

Taakmutaties

In de decembercirculaire zijn voor het jaar 2022 nog wat (bijstellingen van) taakmutaties opgenomen omdat ervan wordt uitgegaan dat gemeenten voor die taak in 2022 uitgaven hebben gedaan. Naast wat marginale bijstellingen betreft dit een toevoeging voor energietoeslag van € 375.000. Het kabinet heeft besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 uit te keren aan mensen die leven van 120% van het sociaal minimum of minder. Hiervoor ontvangen gemeenten in 2022 € 500 miljoen, zodat gemeenten de mogelijkheid hebben om hiervan al € 500 uit te keren. Vanaf 2023 is structureel een bedrag van € 12.000 toegevoegd in verband met de Wet Goed Verhuurderschap. Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om malafide verhuurderschap en discriminatie op de huurmarkt gericht aan te pakken. Deze afspraken worden uitgevoerd in de vorm van het wetsvoorstel Goed Verhuurderschap, dat naar verwachting in juli 2023 in werking zal treden. Voor de structurele kosten worden met ingang van 2023 middelen aan de algemene uitkering toegevoegd.

De gemeente (GRS) heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om al in 2022 een (voorschot) van € 500 uit te keren voor de Energietoeslag. Daarom zal u worden voorgesteld om te zijner tijd bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 de in 2022 ontvangen Energietoeslag van € 375.000 te oormerken en over te hevelen naar 2023 ter dekking van de uitgaven in 2023.

Om uitvoering te kunnen geven aan de toekomstige Wet Goed Verhuurderschap wordt voorgesteld om ook deze mutatie te 'oormerken' en (vooralsnog) voor de € 12.000 een budgetmutatie te doen. Dit totdat duidelijk of de gemeente hier kosten voor gaat krijgen en tot welk bedrag. Op dat moment kan nadere bijstelling van het budget plaats vinden.

Overig

Bij opstelling van de begroting 2023 is een voorzichtige inschatting gemaakt voor het meerjarige verloop van de algemene uitkering. Mede met de inzichten van de septembercirculaire en de decembercirculaire is opnieuw een meerjarige berekening gemaakt waardoor er een positieve aanpassing kan plaatsvinden. Zo zijn basisgegevens (hoeveelheden) geactualiseerd en is er voor de

meerjarige doorrekening aangesloten bij landelijke trends. Ook heeft er een aanpassing plaatsgevonden voor extra middelen jeugdzorg. In 2021 is afgesproken dat gemeenten meerjarig rekening mochten houden met een stelpost van 75% voor deze extra middelen. Nu is voor Jeugd een nieuwe reeks opgenomen, op basis van het akkoord tussen VNG en IPO. Tot en met 2026 mag 100% geraamd worden.

TOT SLOT

Deze uitkomsten van de circulaires bieden wij u ter kennisgeving aan. Tegenover deze positieve bijstelling van de inkomsten staan ook noodzakelijke bijstellingen van uitgaven. De (meerjarige) impact daarvan is in deze fase nog niet bekend. Via de komende P&C documenten, de 1^e bestuursrapportage 2023 en de Perspectiefnota 2024, zullen wij u hierover nader informeren. De bijstellingen zijn vooralsnog tijdelijk van aard. Zo wordt er in 2026 eenmalig een bedrag ontvangen waardoor het 'ravijn' kleiner wordt. Onzekerheid over de structurele middelen blijft onverminderd groot.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris
S. van Heeren

de burgemeester
J. Heijkoop